

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Марий Эл

Отдел образования Администрации Моркинского района

МОУ "Коркатовский лицей "

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Анисимов А.В.

Приказ №52 от 29.08.2026

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной (марийский) язык»

для обучающихся 5-9 классов

д.Коркатово 2026г

«МАРИЙ ЙЫЛМЕ» ПРЕДМЕТЫМ ТУНЕММЕ СОДЕРЖАНИЙ

V КЛАСС (68 шагат)

Йылме – ен-влак коклаште кылым кучымо эн кугу йон.

I. Мутланен моштымаш айдемын илышыштыже. Йылме да ваш мутланымаш. Тўрло амаллан кора мутланымаш. Ойлымо да возымо йылме. Диалог да монолог нерген умылымаш.

II. Йылме поянлыкым шижын моштымаш, ойлымо да возымо йылме кокласе кыл ден ойыртемым палымаш. Диалоган да монологан текст-влакым чоҥымаш.

I – IV класслаште тунеммым ушештарымаш

I. Йон ден сон йўк да буква-влак. Мутысо пералтыш. Марий алфавит. Мут мучашысе пералтышдыме йон буквам возымаш.

Ойлымаш ужаш-влак нерген тунеммым ушештарымаш.

II. Чыла йонйўк ден сонйукым чын ойлен моштымаш. Марий алфавитым палымаш. Лўм мут, пале мут, чот мут, олмештыш мут, глагол, наречийым текстыште кучылтмаш.

Синтаксис. Пунктуаций

I. Синтаксис ден пунктуаций – йылме наукин посна ужашыже-влак.

Муткылдыш. Ойлончо. Текст.

Муткылдыш: тўн да рашемдыше мут-влак. Муткылдышым лончылымаш.

Ойлончо. Тыглай ойлончо. Каласыме цель да каласыме кумылым шотыш налын, тыглай ойлончо-влакын тўрло лиймышт. Пунктограмме. Ойлончын тўн членже-влак: подлежащий да сказуемый. Ешарыме член-влак: ешартык, рашемдык, умландарыше член. Распространенный огыл да распространенный ойлончо-влак.

Икгай членан ойлончо-влак. Икгай членан ойлончышто чарналтыш палым шындымаш. Икгай член-влак ончылно шогышо иктешлыше мут. Иктешлыше мут деч вара кокточкым шындымаш.

Савырныммут. Савырныммут улмо годым чарналтыш палым шындымаш.

Тыглай ойлончым синтаксически лончылымаш.

Кыдежан ойлончо. Ушем мутан да кажне тыглай ойлончышто кок главный членге улман кыдежан ойлончо-влак. Ойлончо мучашысе чарналтыш пале-влак.

Вияш ой. Авторын мутшо деч вара да тудын деч ончыч шогышо вияш ой. Вияш оян тыглай ойлончышто чарналтыш палым шындымаш.

Диалог. Реплике. Диалогысо реплике ончылан тирем шындымаш.

II. Увертарыше (повествовательный), йодмашан, кештыман да кугу кумыл дене каласыман ойлончылаште, икгай членан да иктешлыше мутан, савырныммутан ойлончылаште чарналтыш палым чын шынден, келеш ойсем дене каласымаш. Тыгай ойлончо-влакым текстыште кучылт моштымаш.

Фонетике. Графике. Орфографий

I. Фонетике – йылме наукин ужашыже. Йӱк – йылмын единицыже.

Кутырымо йӱк-влак. Йон ден сон йӱк-влак. Мутысо пералтыш. Пералтышан да пералтышдыме йонйӱк-влак. Мутлончо. Мутым ик корно гыч весыш вончыктарымаш.

Мужыран йон да пич сонйӱк-влак. Мужыран пенгыде да пушкыдо сонйӱк-шамыч. Мужырдымо йон да пич сонйӱк-влак. Мужырдымо пенгыде да пушкыдо сонйӱк-шамыч. Возымо годым йӱкым буква дене ончыктымаш. Е, ё, ю, я буква-влакын кок тӱрло значенийышт. Мутышто ь ден ь буква-влакым возен моштымаш. Мутышто е ден э буква-влакым возымаш. Руш йылме гыч пурышо шомаклаште чӱчкыдын вашлиялтше пушкыдо сон йӱк-влак: д, т, р.

Мутым фонетически лончылымаш.

Графике – йылме наукин ужашыже. Алфавит.

Орфографий – йылме наукин ужашыже. Орфографий мутер дене пайдаланымаш.

Орфограмме нерген умылымаш.

Орфоэпий – йылме наукин чын ойлымо нормо дене палдарыше ужашыже.

II. Мутышто орфограммым муын моштымаш да умылтарымаш.

Мутышто орфограммым графически палдарымаш. Орфоэпий мутер дене пайдаланымаш.

Лексике

I. Лексике – йылме наукин ужашыже. Мут – йылмын поянлыкше. Мутын лексический да грамматический значенийже.

Ик значениян да шуко значениян мут-влак. Мутын тӱн да вончештарыме значенийже. Омоним. Синоним. Антоним. Мутерым кучылтмаш.

Марий йылмын мут поянлыкше. Чылалан палыме мут-влак. Посна кундемыште гына вашлиялтше, але диалект, шомак-шамыч.

Тӱрле специальность дене кылдалтше мут-влак (профессионализм).

Марий йылмысе мут-влакын лиймышт: финн-угор кугезе йылме деч кодшо да вес (чуваш, татар, руш) йылмыла гыч пурышо шомак-шамыч. Архаизм. Неологизм. Кӱэмалтше ойсавыртыш-влак.

II. Кӱлеш шомакым мутерыште муын моштымаш. Возымо да кутырымо годым мутым чын кучылтмаш.

Мутын составше

I. Морфеме – шомакын значениян эн изи ужашыже. Мутвож. Икгай вожан мут-влак. Муттӱн да мутмучаш. Нулевой мутмучаш.

Приставке.

II. Мутым состав дене лончылен моштымаш.

Мутын вашталтмыже да ышталтмыже

I. Мут ышталтмаш – йылме наукин ужашыже. Мутын вашталтмыже да ышталтмыже. Мут ышталтме морфологический йон. Мут ышталтме лексико-синтаксический йон. Муттӱн ушымо але мужырын каласыме дене лийше йыгырмут-влак.

II. Мутын вашталтмыже да ышталтмыж нерген умылымаш. Мут ышталтме йон-влакым кучылт моштымаш. Йыгырмут-влакым ыштымаш.

Морфологий да орфографий

Самостоятельный да служебный ойлымаш ужаш-влак

Лӱм мут

I. Морфологий – йылме наукин ужашыже. Лӱм мутын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртемже, синтаксический рольжо. Лӱм мутын савырныммут семын кучылталтмыже.

Лўм мутын ышталтмыже.

Чонан да чондымо предмет-влакым ончыктышо лўм мутшамыч. Собственный да нарицательный лўм мут-влак. Собственный лўм мутшамычым возен моштымаш.

Лўм мутын числа, лица да вочмык дене вашталтмыже. Лўм мутын лицам ончыктышо (притяжательный) суффиксше-влак.

Лўм мутын числаже. Единственный числаште гына каласалтше лўм мутшамыч. Множественный числам ончыктышо -влак, -шамыч, -ла, -мыт суффикс-влак. Шуко, шагал, икмыняр шомаквлак дене лўм мутын единственный числаште гына кучылталтмыже.

Лўм мутым ышталтмыже, состав дене да морфологически лончылымаш.

II. Лўм мутын иктешлыше значенийжым, морфологический ойыртомжым да ойлончышто синтаксический рольжым пален да ойырен моштымаш. Лўм мутым возен моштымаш. Йыгирмутвлакым чын серымаш.

Идалык мучко тунеммым ушештарымаш

Тунемше ий мучаште мом ыштен моштышаш:

- мутым фонетически да состав дене лончылен моштышаш;
- палыме орфограммым мушаш да мутым кузе чын возаш кўлмым умылтарышаш;
- чыла йонйўк ден сонйўкым литературно чын каласышаш;
- тыглай ден кыдежан ойлончо-влакым шкегыч чонен да кучылт моштышаш, нуным синтаксически лончылышаш;
- каласыме шот дене тўрлн ойлончо-влакым, икгай членан ойлончым, икгай член-влак ончылно шогышо иктешлыше мутан ойлончым, савырныммутым келшыше ойсем дене каласен моштышаш. Нине предложенийлаште тунемме пунктограммым чын мушаш да умылтарышаш;
- орфографий правиллан келшышын мут-влакым чын серышаш;
- орфографий, орфоэпий, моло мутер-влак дене пайдаланен моштышаш;
- орфоэпий нормо дене келшышын кутырышаш;

- ик да шуко значениян мутым палышаш, профессионал, диалект мут-влакым шижшаш да значенийыштым умылышаш;
- синоним, антоним, омоним-влакым мушаш да кучылт моштышаш;
- лўм мутын иктешыше значенийжым, морфологический ойыртомжым да ойлончышто синтаксический рольжым пален да ойырен моштышаш;
- лўм мутым морфологически лончылышаш;
- лўм мутым состав дене да ышталтме шот дене лончылышаш;
- текстым, лудын, ужашлан чын шеледышаш, келшыше вуймутым пуышаш, темжым да тўн шонымашыжым палышаш, планым чонышаш;
- диалогым да монологым палышаш да чо%ен моштышаш;
- каласкалымаш (повествований), сўретлымаш (описаний), шонымашан текст-влакым ойыркалышаш;
- йылмын стиль ойыртомжым палышаш;
- тунемме теме почеш изи текстым чонышаш.

5 класслан марий йылме дене тематический планирований

№	Урокын темыже	Шагат	Эртарыме кече	Палемдым аш
1	Йылме – ен-влак коклаште кыл кучымо эн кўлешан йон.	1		
2	Ончыч тунеммым иктешлен ушештарымаш	1		
3	Йўк да буква. Йонйўк да йонг буква-влак. Сонйўк да сонг буква-влак. Алфавит.	1		
4	Тренировочный паша	1		
5	Текст	1		
6	Диктант.	1		
7	Синтаксис. Пунктуаций.			
8	Муткылдыш	1		
9	Тренировочный паша	1		
10	Тыглай ойлончо . Кугу кумыл дене каласыме ойлончо.	1		
11	Каласыме цель дене ойлончын тўрлө лиймыже.	1		
12	Ойлончым лончылымаш	1		

13	Ойлончын тўн членже- влак.	1		
14	Ойлончын ешарыме членже-влак.	1		
15	Ешартык (дополнений).	1		
16	Рашемдык (определений).	1		
17	Умландарыше член.	1		
18	Распространённый да распространённый огыл ойлончо-влак.	1		
19	Икгай членан ойлончо	1		
20	Икгай членан ойлончышто чарналтыш пале да иктешлыше мут.	1		
21	Тренировочный паша			
22	Савырныммут (обращений). Серыш.	1		
23	Сочинений сўрет почеш.	1		
24	Тыглай да кыдежан ойлончо-влак (простой да сложный предложений-влак).	1		
25	Тренировочный паша	1		
26	Ушем мутан кыдежан ойлончо (союзан сложный предложений).	1		
27	Тренировочный паша	1		
28	Вияш оян ойлончо.	1		
29	Тренировочный паша	1		
30	Диалог. «Синтаксис. Пунктуаций» темым иктешлымаш.	1		
31	Диктант	1		
32	Йўк да буква. Йон йўк да Буква. Сон йўк да буква-влак. Мутысо пералтыш.	1		
33	Фонетике темым иктешлымаш.	1		
34	Диктант.	1		
35	Лексике Мутын лексический да грамматический значенийже. Ик значениян да шуко значениян мут-влак.	1		
36	Мутын тўн да вончештарыме значенийже	1		
37	Омоним.	1		
38	Синоним.	1		
39	Антоним	1		
40	Тергыме изложений.	1		
41	Чылалан палыме да диалект мут-влак. Тўрлө специальность дене кылдалтше мут-влак.	1		

42	Архаизм. Неологизм.	1		
43	Марий йылмысе мут- влакын кушеч лиймышт.	1		
	Фразеологий.	1		
44	«Лексике» темым иктешлымаш.	1		
45	Диктант			
46	Мутын составше Мутын ужашлаже. Мутгўн ден мутвож.	1		
47	Суффикс ден приставке	1		
48	Мут ышталтмаш да мут вашталтмаш Мут ышталтме тўн йон- влак.	1		
49	Мут вашталтмаш да мут ышталтмаш.	1		
50	Мут ышталтме лексико- синтаксический йон.	1		
51	«Мутын составше» тергыме паша	1		
52	Диктант	1		
53	«Мутын ышталтмыже да вашталтмыже» теме- влакым иктешлымаш.	1		
54	Морфологий да орфографий Ойлымаш ужаш нерген ушештарымаш	1		
55	Лўм мутын ойыртомже-влак.	1		
56	Лўм мутын числаже	1		
57	Тренировочный паша	1		
58	Лўм мутын лицаже,	1		
59	Тренировочный паша	1		
60	Сочинений	1		
61	Сочинений			
62	Вочмык ден вашталтмыже да ышталтмыже	1		
63	Тренировочный паша	1		
64	Изложений	1		
65	Изложений	1		
66	«Лўм мут» темым иктешлымаш.	1		
67	Иктешлыше контрольный диктант.	1		
68	Тунеммым иктешлыше урок.	1		

VI КЛАСС (68 шагат)

Родо-тукым йылме-влак коклаште марий йылмын верже

I. Марий йылме родо-тукым финн-угор йылме ешыште. Марий йылмын
моло пошкудо йылме-влак дене кылже.

Марий йылмым шымлыше ен-влак.

II. Марий йылмын моло калык йылме-влак самынак виянмыже, калык-влакын келшен илымышт нерген умылымаш. Марий йылмым шымлыше ен-влакым палымаш.

Визымше классыште тунеммым ушештарымаш

I. Тыглай ойлончым, муткылдышым синтаксически лончылымаш. Тыглай да кыдежан ойлончо коклаште ойыртем.

Шомакым фонетически лончылымаш. Сон да йон буквавлакым возен моштымаш.

Лексика. Шомакын лексический значенийже.

Лўм мутын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртемже да ойлончышто синтаксический рольжо.

Лўм мутым морфологически лончылымаш.

Вияш оян ойлончым возен моштымаш. Диалоган текстым чо%ымаш.

II. Тўрло мутер-влак дене пашам ыштен моштымаш.

Тыглай да кыдежан, вияш оян ойлончылаште, диалогышто чарналтыш пале-влакым шынден моштымаш.

Шомак-влакым келшыше значенийыште кучылт моштымаш.

Лўм мутын иктешлыше значенийжым, морфологический ойыртемжым да ойлончышто синтаксический рольжым палымаш. Тудым морфологически лончылен моштымаш.

Пале мут

I. Пале мут. Пале мутын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртемже да ойлончышто синтаксический рольжо.

Пале мутын танастарымаш (танастарыме да превосходный) степеньже-влак.

Пале мутын лўм мут семын кучылталтмыже. Лўм мут деч посна каласалтмыж годым пале мутын вочмык да числа дене вашталтмыже, лица формым налмыже.

Пале мутым ышталтмыже. Пале мутым ыштыше суффикс-влак. Йыгырмут-влак. Пале мутым состав дене да морфологически лончылымаш.

II. Танастарымаш степеньн пале мутым кучылт моштымаш. Лўм мут олмеш кучылталтше пале мутын ойыртем-влакшым пален моштымаш.

Пале мут-влакым возен моштымаш.

Чот мут

I. Чот мут. Чот мутын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртемже да ойлончышто синтаксический рольжо.

Чот мутын ышталтмыже. Простой, сложный да составной чот мут-влак.

Шотлымо да радам чот мут-влак. Дробан чот мут. Датим ончыктымо годым чот мутым чын кучылтмаш.

Чот мутым состав дене да морфологически лончылымаш.

II. Лўм мут пелен да шкетын шогышо чот мут-влакым возен моштымаш.

Чот мутым кучылтман ойлончым чонен моштымаш.

Олмештыш мут

I. Олмештыш мут нерген умылымаш. Тудын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртемже да ойлончышто синтаксический рольжо.

Олмештыш мутын лўм мут, пале мут, чот мут олмеш кучылталтмыже.

Олмештыш мутын разрядше-влак: лицам ончыктышо (личный),
указательный, рашемдыше (определительный),

вопросительноотносительный, раш палыдыме (неопределенный), шорышо (отрицательный).

Личный олмештыш мутым почешмут дене пырля чын кучылтмаш (мый денем, тыйын нерген, тылат – тыланет кѐра).

Олмештыш мутын ышталтмыже, состав дене да морфологически лончылымаш.

II. Олмештыш мутым текстyse ойлончо ден ужаш-влакым ушышо йен семын кучылтмаш. Олмештыш мутын разрядшевлакым ойырен моштымаш. Нуным возен да кучылт моштымаш.

Наречий

I. Наречийын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртемже да ойлончышто синтаксический рольжо.

Наречийын разрядше-влак: кузе лиймым, жапым, верым, амал ден цельым, мера ден степеньым, чотым ончыктышо. Верым ончыктышо наречийын шкенлык (притяжательный) суффиксше.

Наречийын танастарымаш (танастарыме да превосходный) степеньже-влак.

Наречийын ышталтмыже. Наречийым ыштыше суффикс-влак. Сложный наречий-влак. Наречий значениян муткылдыш-влак. Наречийым состав дене да морфологически лончылымаш.

II. Наречийын разрядше-влакым ойырен моштымаш. Синоним ден антоним наречий-влакым кучылт моштымаш. Наречийым возен моштымаш.

Ий мучко тунеммым ушештарымаш

Тунемше ий мучаште мом ыштен моштышаш:

- пале мут, олмештыш мут, чот мут ден наречийын иктешлыше значенийыштым, морфологический ойыртемаштым да ойлончышто

синтаксический ролыштым пален да лончылен моштышаш; нунын дене муткылдышым, ойлончым чын чо%ышаш; нине ойлымаш ужал-влакын ойлончышто могай член лиймыштым умылтарышаш;

- тунемме ойлымаш ужаласе мут-влакын ышталтме йеныштым палышаш; нуным состав дене лончылен моштышаш;
- текстын чоналтмышым палышаш; тудым чонымо йон дене пайдаланен моштышаш; шуко йон дене лийше текстым умылышаш; текстлан кумда планым ыштышаш; туныктышын темлымыш почеш сочиненийым официально-деловой стиль дене возышаш; деловой кагазым серен моштышаш;
- тўрло марий мутер дене, тыгак рушла-марла але марларушла мутер дене пайдаланышаш;
- орфограмме да пунктограмме нерген палышаш;
- мутын лексический да грамматический значений кокласе ойыртемышым палышаш да ончыктен моштышаш.

6 класлан марий йылме дене тематический планирований

№	Тема урока	шагат		
1	Марий йылме моло йылме ешыште	1		
2	Муткылдыш	1		
3	Фонетике	1		
4	Лексике	1		
5	Лум мут	1		
6	Вияш оян лончо.Диалог.	1		
7	Диктант.	1		
8	Ончыч тунеммым иктешлымаш	1		
9	Пале мут	1		
10	Пале мутын танастарыме степеньже	1		
11	Танастарыме степенян пале мутым чын возымаш	1		
12 - 13	Изложений	2		
14	Пале мутын ышталтмыже	1		

15	Суффикс полшымо дене лийше пале мут	1		
16	Йыгыр мут-влак	1		
17	Пале мутым лум мут семын кучылтмаш	1		
18	Пале мутым ушештарымаш	1		
19	Пале мут темым иктешлымаш	1		
20	Диктант.	1		
21	Чот мут ойлымаш ужаш	1		
22	Чот мутын ышталтмыже	1		
23	Шотлымо чот мут	1		
24	Радам чот мут	1		
25	Дробан чот мут	1		
26	Чот мутым иктешлымаш	1		
27	Тергыме паша	1		
28	Диктант	1		
29	Текст	1		
30	Олмештыш мут	1		
31	Олмештыш мутын ойыртемже	1		
32	Личный олмештыш мут	1		
33	Указательный олмештыш мут	1		
34	Определительный олмештыш мут	1		
35	Вопросительный олмештыш мут	1		
36	Относительный олмештыш мут	1		
37	Неопределенный олмештыш мут	1		
38	Отрицательный олмештыш мут	1		
39	Тренировочный паша	1		
40	Иктешлымаш	1		
41	Диктант	1		
42 - 43	Изложений	2		
44	Наречий	1		
45	Наречийын ойыртемже	1		
46	Наречийын ышталтмыже	1		
47	Тренировочный паша	1		
48	Сложный наречий	1		
49	Тренировочный паша	1		
50	Составной наречий	1		
51	Тренировочный паша	1		
52	Наречийын танастарыме степеньже	1		
53	Тренировочный паша	1		
54	Наречийым возымаш да лончылымаш	1		
55	Тренировочный паша	1		
56	Наречий нерген иктешлымаш	1		

57	Тренировочный паша	1		
58	Диктант	1		
59	Сочинений.	1		
60	Сочинений	1		
61	Йонылыш дене паша	1		
62	Ушештарымаш	1		
63	Тергыме паша	1		
64	Идалык мучко тунеммым иктешлымаш	1		
65	Идалык мучко тунеммым иктешлымаш	1		
66	Контрольный диктант	1		
67	Проект паша	1		
68	Кенеж пагытлан заданий -влак	1		

VII КЛАСС (68 шагат)

Марий йылмын мут поянлыкше да сылнымутан литератур

I. Сылнымутан литературын негызше. Мутмастар-влакын йылме поянлыкым моштен кучылтмышт. Марий калыкын мутланyme этикетше. Литератур да диалект йылмыла кокласе ойыртем. Диалект мут-влакым синоним семын кучылтмаш.

II. Сылнымут мастар-влакын йылме поянлыкым моштен кучылтмыштым эскерымаш. Мутланyme годым синоним-влак дене моштен пайдаланымаш.

V – VI класслаште тунеммым ушештарымаш

I. Мутын лексический да грамматический значенийже.

Лўм мутын, пале мутын, чот мутын, олмештыш мутын, наречийын морфологический ойыртемашт, нунын ойлончышто синтаксический рольышт.

II. Мутын лексический да грамматический значенийыштым палымаш. Тунемме ойлымаш ужаш-влакым морфологически лончылымаш.

Глагол

I. Глагол нерген умылымаш. Тудын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртемже да ойлончышто синтаксический рольжо.

Глаголын неопределенный формыжо (лудаш, лудман).

Глаголын числа да лица дене вашталтмыже.

Глаголын спряженийже. Глаголын тайыкше. Изъявительный тайык.

Глаголын жапше: кызытсе-шушаш, икымше да кокымшо эртыше жап.

Составной эртыше жап (лудам ыле, лудам улмаш; лудынам ыле, лудынам улмаш).

Кўштымо повелительный) тайык.

Шонымо (желательный) тайык. Тудын кызытсе-шушаш да эртыше жапше.

Глаголын шорымо формыжо.

Безличный глагол. Полшышо глагол-влак.

Глаголын аклыме формыжо-влак: ныжылгын каласыме да игылтме формо.

Глаголын ышталтмыже. Глаголым ыштыше суффикс-влак. Йыгырмут-влак.

Глаголым состав дене да морфологически лончылымаш.

II. Глаголын числа, лица, спряжений, жап формылажым шотыш налын моштен кучылтмаш.

Глаголым возен моштымаш. Тайык-влакын шорымо формыштым возен да кучылт моштымаш. Синоним ден антоним глагол-влакым кучылт моштымаш.

Причастий

I. Причастий нерген умылымаш. Причастий – глаголын посна формыжо: тудын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртемже да

ойлончышто синтаксический рольжо. Действительный, страдательный, шушаш жап да шо°рымо форман причастий-влак.

Причастийын ышталтмыже.

Причастный савыртыш нерген умылымаш. Причастный савыртышым ойлончышто запятой дене ойырымаш. Причастный савыртышын ойлончышто тўрло член лиймыже.

Лҥм мут деч посна кучылталтше причастийын вочмык, лица да числа дене вашталтмыже.

Причастийым состав дене да морфологически лончылымаш.

II. Тўрло причастийым возен да кучылт моштымаш. Причастный савыртышан ойлончым чонен да член дене лончылен моштымаш.

Лум мут деч посна кучылталтше причастийын вочмык, лица да числа дене вашталтмыжым пален моштымаш.

Деепричастий

I. Деепричастий нерген умылымаш. Деепричастий – глаголын посна формыжо. Тудын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртемже да ойлончышто синтаксический рольжо.

Кузе лиймым, жапым ончыктышо деепричастий-влак. Кузе лиймым ончыктышо деепричастийын кучык формыжо. Жапым ончыктышо деепричастийын шкенлык суффиксым налын кертмыже.

Деепричастий пелен шогышо полшышо глагол. Деепричастийын ышталтмыже.

Деепричастный савыртыш нерген умылымаш. Деепричастный савыртышым ойлончышто запятой дене ойырен моштымаш.

Деепричастийым состав дене да морфологически лончылымаш.

II. Тўрло деепричастийым возен да кучылт моштымаш. Деепричастный савыртышан ойлончым чонымаш да тушто чарналтыш палым чын шындымаш.

Онартыш мут

I. Онартыш мут нерген умылымаш. Онартыш мутын иктешлыше значенийже, морфологический ойыртомже, ойлончышто синтаксический рольжо.

Значений шот дене тудын тўрло лиймыже: ужмым, колмым, шижмым ончыктышо онртыш мут-влак.

Онартыш мутым морфологически лончылымаш.

II. Ужмым, колмым да шижмым ончыктышо онартыш мутвлакым кучылт, возен да лончылен моштымаш. Онартыш мутан ойлончым сылнын лудмаш.

Служебный ойлымаш ужаш-влак

Почеш мут

I. Почеш мут нерген умылымаш. Наречий гыч вончышо почеш мут-влак. Южо почеш мутын лица суффиксше. Простой да составной почеш мут-влак.

Почеш мутым морфологически лончылымаш.

II. Почеш мутым да тудын ончылсо мутым возен моштымаш.

Ушем мут

I. Ушем мут нерген умылымаш. Мужырлышо ден ушышо ушем мут-влак.

Ушем мутан ойлончышто запятойым шындымаш.

Ушем мутым морфологически лончылымаш.

II. Синоним ушем мут-влакым возен да кучылт моштымаш.

Частице

I. Частице нерген умылымаш. Тудын посна тўшкалан шелалтмыже.

Частицым морфологически лончылымаш.

II. Ойлончышто частицым кучылт моштымаш.

Йўк мут (междометий)

I. Йўк мут нерген умылымаш. Ойлончышто нунын рольышт.

Йўкмутым возен моштымаш, ойлымо годым ойсем дене ойырымаш.

Йўк мутым морфологически лончылымаш.

II. Ойлымаште йўк мутым кучылт моштымаш.

Ий мучко тунеммым ушештарымаш

Тунемше ий мучаште мом ыштен моштышаш:

- VII классыште тунемме чыла ойлымаш ужашым, нунын морфологический ойыртемештым да синтаксический рольыштым палышаш;
- тунемме ойлымаш ужаш-влакым морфологически, состав да ышталтме дене лончылен моштымаш;
- причастий да деепричастий кокласе ойыртемем палышаш, нуным ойлончышто кучылт моштышаш;
- причастий да деепричастий савыртышан ойлончо-влакым чоҥышаш да тушто чарналтыш палым шынден моштышаш;
- служебный ойлымаш ужаш-влакым ойырен моштышаш;
- тунемме ойлымаш ужаш-влакым текстыште кучылт моштышаш;
- шонкалымашан сочиненийым серен моштышаш.

7 класслан марий йылме дене тематический планирований

№	Урокын темыже	Шагат	Эртарыме кече	палемдым аш
1	Марий йылме родо-тукым финн-угор йылме ешыште Марий йылмын мут поянлыкше да сылнымутан литератур.	1		
2	Ончыч тунеммым ушештарымаш	1		
3	Мутын лексический да грамматический значенийже.	1		
4	Контрольный паша.	1		
5	Глагол нерген умылымаш.	1		
6	Глаголын неопределённый формыжо.	1		
7	Глаголын числа да лица дене вашталтмыже	1		
8	Глаголын тодышыжо (спряженийже).	1		
9	Глаголын тайыкше. Изъявительный тайык.	1		
10	Кызытсе –шушаш жап	1		
11	Икымше эртыше жап	1		
12	Кокымшо эртышежап	1		
13	Глаголын эртыше жапше.	1		
14	Йыжынан эртыше жап.	1		
15	Тренировочный паша	1		
16	Диктант.	1		
17	Кўштымō тайык.	1		
18	Шонымо тайык.	1		
19	Изложений.	1		
20	Изложений.	1		
21	Глаголын шорымō формыжо.			
22	Безличный ден полшышо глагол-влак.	1		
23	Сочинений.	1		
24	Сочинений.	1		
25	Глаголын аклыме формыжо-влак.	1		
26	Глаголын ышталтмыже.	1		
27	Йыгырмут-влак (сложный глагол-влак).	1		
28	Глаголым морфологически лончылымаш.	1		
29	Глагол» темым ушештарен	1		

	иктешлымаш.			
30	Причастий нерген улымыш.	1		
31	Причастийын түрлө лиймыже. Действительный да страдательный причастий-влак.	1		
32	Тренировочный паша	1		
33	Шушаш жап да шöрымö форман причастий-влак.	1		
34	Тренировочный паша	1		
35	Причастийын ышталтмыже.	1		
36	Причастный савыртыш.	1		
37	Тренировочный паша	1		
38	Лум мут деч посна кучылталтше причастийын вочмык, лица да числа дене вашталтмыже.	1		
39	Тренировочный паша	1		
40	Причастийым лончылымаш.	1		
41	Диктант.	1		
42	Деепричастий нерген улымыш.	1		
43	Кузе лиймым ончыктышо деепричастий.	1		
44	Жапым ончыктышо деепричастий	1		
45	Деепричастий пелен полшышоглагол.	1		
46	Деепричастийын ышталтмыже.			
47	Деепричастный савыртыш.	1		
48	Тренировочный паша	1		
49	Деепричастийым лончылымаш	1		
50	«Причастий» да «Деепричастий» теме- влакым ушештарен иктешлымаш	1		
51	Диктант	1		
52	Онартыш мут.	1		
53	Тренировочный паша	1		
54	Сочинений	1		
55	Сочинений	1		
56	Почеш мут.	1		
57	Тренировочный паша	1		
58	Ушем мут	1		
59	Тренировочный паша	1		
60	Частице.	1		
61	Тренировочный паша	1		
62	Изложений			
63	Изложений	1		

64	Йўк мут.	1		
65	Тренировочный паша	1		
66	Иктешлыше контрольный диктант.	1		
67	Идалык мучко тунеммым иктешлымаш. Проектым аралымаш.	1		
68	Тунеммым иктешлыше урок	1		

VIII КЛАСС (68 шагат)

Кызытсе илышыште шочмо йылмын верже

I. Калыкын илышыштыже шочмо йылмын, тўвыран верже. Йоча виянмаште шочмо йылмын верже.

II. Айдемын кушмаштыже, илышумылымаш виянмаштыже шочмо йылмын кугу вий улмыжым палымаш.

V – VII класслаште тунеммым ушештарымаш

I. Самостоятельный да служебный ойлымаш ужаш-влак.

Глагол. Причастий ден деепричастийын глаголын посна формыжо улмышт. Причастий ден пале мут кокласе икгайлык да ойыртем. Деепричастий ден наречийын икгайлыкышт да ойыртемашт. Причастный да деепричастный савыртыш-влак.

II. Самостоятельный да служебный ойлымаш ужаш-влакым ойырен моштымаш; причастий ден деепричастийым лончылымаш.

Марий литератур йылме

I. Литератур йылме нерген умылымаш. Марий литератур йылмын шочмо да виян толмо корныжо.

Литератур йылмын стильже-влак: кутырымо да сылнымутан йылме, публицистике, научный, официально-деловой стиль-влак.

II. Ойлымо да возымо годым литератур йылмын нормыжовлакым шуктымаш.

Синтаксис да пунктуаций. Муткылдыш

I. Синтаксис да пунктуаций – йылме наукин ужашлаже.

Муткылдыш да ойлончо нерген палымым ушештарымаш.

Муткылдыш да ойлончо кєргысе кыл да ойыртом.

Муткылдышыште мут-влакын кылдалтме йонышт: управлений, примыканий.
Нунын кокласе кыл да ойыртом.

Муткылдышым синтаксически лончылымаш.

II. Муткылдыш да ойлончым ойырен моштымаш.

Тыглай ойлончо

I. Ойлончо да тудын чоналтмыже. Ойлончын грамматический рѣдыже.

Подлежащий ден сказуемыйын кылдалтме ойыртемашт. Ойлончышто мут
радам. Логический пералтыш. Ойсем.

Ойлончын тўрло лиймыже.

II. Ойлончышто шомак-влакым шке верышкышт шынден моштымаш.
Логический пералтышым шынден, тыглай ойлончо-влакым чын ойсем дене
лудмаш.

Кок составан тыглай ойлончо

Ойлончын тўн членже-влак

I. Подлежащий да тудын каласалтмыже.

Сказуемый да тудын каласалтмыже. Тыглай глагольный сказуемый.
Йыжынан глагольный сказуемый. Лўман йыжынан сказуемый. Подлежащий
ден сказуемый коклаш тирем шындымаш.

II. Полшышо глагол уке годым ойлончым чын лудын моштымаш.
Подлежащий ден сказуемыйым каласыме йоным синоним дене алмаштыл
моштымаш.

Ойлончын ешарыме членже-влак

I. Ойлончын ешарыме членже-влак. Вияш да косвенный дополнений-
влак. Рашемдык. Ешартыклўм. Ешартыклўман ойлончышто чарналтыш
палым шынден моштымаш. Умландарыше член-влакын турло лиймышт:
верым, жапым, кузе лиймым, условийым, амал ден цельым, мера ден
степеныйым ончыктышо.

Кок составан тыглай ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Тўрло ешарыме член-влакым кучылтын, тыглай ойлончым кужемден моштымаш. Ешарыме член-влакым синтаксический синоним дене каласен моштымаш.

Ик составан тыглай ойлончо-влак

I. Ик составан тыглай ойлончо нерген умылымаш. Сказуемыян ик составан тыглай ойлончо-влак (определенно-личный, неопределенно-личный, безличный). Подлежащиян ик составан тыглай ойлончо (назывной).

Ик составан тыглай ойлончым синтаксически лончылымаш. Ик составан да кок составан ойлончо-влакын синтаксический синоним лийын кертмышт.

II. Ик составан тыглай ойлончым пален моштымаш. Ик составан тыглай ойлончо-влакым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Тичмаш огыл ойлончо

I. Тичмаш огыл ойлончо нерген умылымаш. Тудым тичмаш ойлончо дене танастарымаш. Диалогышто да кыдежан ойлончышто тичмаш огыл ойлончо-влакым кучылтмаш.

II. Ойлымо да возымо годым тичмаш огыл ойлончо-влакым кучылт моштымаш.

Икгай членан ойлончо

I. Икгай членан ойлончо нерген умылымаш. Икгай членан ойлончылаште ушем мут-влакым (ушышо, ваштарешлыше, ойырышо) кучылтмаш. Икгай член-влакым запятой дене ойырымаш. Икгай членан ойлончышто иктешлыше мут. Тидын годым кокточкым да тирем шындымаш.

II. Икгай членан ойлончышто мужырлышо ушем мут-влакым, иктешлыше мут-шамычым кучылт моштымаш. Чарналтыш палым шынден моштымаш.

Ойлончын ойыралт шогышо членже-влак

I. Ойлончышто ойыралт шогышо член-влак нерген умылымаш. Ойыралтше рашемдык, ешартыклум да умландарыше член. Ойыралтше членан ойлончышто чарналтыш пале-влак. Лудмо годым ойыралтше членым ойсем дене палемдымаш.

Ойыралт шогышо членан ойлончым синтаксически лончылен моштымаш.

II. Ойыралтше членым икгай член-влак деч ойырен моштымаш. Ойыралтше членан ойлончым синтаксический синоним дене алмаштымаш.

Савырныммут

I. Савырныммут (ончыч тунеммым ушештарымаш). Распространенный да распространенный огыл савырныммут-влак. Савырныммутан ойлончышто чарналтыш пале-влак.

II. Савырныммутан ойлончым келшыше ойсем дене лудын да чын возен моштымаш.

Пуртымо мут да пуртымо ойлончо

I. Пуртымо мут да пуртымо ойлончо нерген умылымаш. Нунын пелен чарналтыш палым шындымаш.

II. Пуртымо мут да пуртымо ойлончым текстыште кучылт моштымаш.

Йӱк мутан ойлончо

I. Йӱк мут дене каласыме ик мутан ойлончо. Ойлончышто йӱк мутын рольжо. Йӱк мутан ойлончышто чарналтыш пале-влак.

Йӱк мут да знаменательный шомак-влак кокласе ойыртем.

II. Йӱк мутан ойлончышто чарналтыш палым шынден моштымаш.

Мут-ойлончо

I. Мут-ойлончо нерген умылымаш.

Да, уке мут дене каласыме ойлончо-влак. Нунын почеш чарналтыш палым шындымаш.

II. Сылнымутан текстым келшыше ойсем дене лудын моштымаш. Мут-ойлончо-влакым возен моштымаш.

Ий мучко тунеммым ушештарымаш

Тунемше ий мучаште мом ыштен моштышаш:

- марий литератур йылмын вия% толмо корныжым да стильже-влакым палышаш;

- кок составан, ик составан, тичмаш огыл, икгай членан, ойыралтше членан, савырныммутан, ик мут дене каласалтше ойлончовлакым чогаен да сылнын лудын моштышаш;
- муткылдышым, кок составан да ик составан чыла тыглай ойлончовлакым синтаксически лончылен моштышаш;
- ойлончылаште чыла тунемме правиллан келшыше чарналтыш палым шынден моштышаш, сылнын лудшаш;
- V – VIII класслаште тунемме орфограмман мут-влакым правиллан келшен толшын возен моштышаш;
- текстын йылмыжлан, стильжылан келыштарен, синтаксический синоним дене пайдаланен моштышаш;
- чыла пашаштат литератур йылмын нормыжым эскерышаш.

8 класслан марий йылме дене планирований

№	Урокын темыже	Шагат	Эртарыме кече	Палемдым аш
1	Калыкын илышыштыже шочмо йылмын верже	1		
2	5-7 класслаште тунеммым ушештарымаш	1		
3	Самостоятельный да служебный ойлымаш ужаш-влак	1		
4	Глагол	1		
5	Причастий ден деепричастий	1		
6	Служебный ойлымаш ужаш-влак: почеш мут, ушем мут, частице.	1		
7	Марий литератур йылме	1		
8	Литератур йылмын стильже-влак	1		
9	Изложенийым возымаш	1		
10	Изложенийым возымаш	1		
11	Синтаксис да пунктуаций. Муткылдыш	1		
12	Муткылдыш да ойлончо коргысо кыл да ойыртем	1		
13	Синтаксис ден пунктуаций – йылме наукин ужашлаже.	1		

14	Муткылдышысе шомак-влакын грамматический значенийышт	1		
15	Муткылдышыште мут-влакын кылдалтме йонышт: управлений, примыканий	1		
16	Муткылдышым синтаксически лончылымаш	1		
17	Муткылдыш да предложений (диктант)	1		
18	Тыглай ойлончо	1		
19	Ойлончо да тудын чоналтмыже	1		
20	Тыглай ойлончысо подлежащий да сказуемый	1		
21	Ойлончышто логический пералтыш. Ойсем	1		
22	Морально-этический темылан возымо сочинений	1		
23	Морально-этический темылан возымо сочинений	1		
24	Кок составан тыглай ойлончо	1		
25	Кок составан тыглай ойлончо. Подлежащий да тудын каласалтмыже	1		
26	Сказуемый да тудын каласалтмыже.	1		
27	Тыглай глагольный сказуемый	1		
28	Йыжынан (составной) глагольный сказуемый	1		
29	Луман йыжынан сказуемый	1		
30	Подлежащий ден сказуемый коклаште тирем шындымаш	1		
31	Диктант	1		
32	Ойлончын ешарыме членже-влак	1		
33	Ойлончын ешарыме членже-влак. Ешартык (дополнений	1		
34	Ойлончын ешарыме членже-влак. Рашемдык	1		
35	Ешартыклум (приложений).	1		
36	Умландарыше член-влакын турло лиймышт: верым, жапым, кузе лиймым ончыктышо	1		
37	Условийым, амал ден цельым, мера ден степеньым ончыктышо	1		

	умландарыше член-влак			
38	Предложенийын второстепенный членже-влак нерген тунеммым иктешлымаш	1		
39	Творческий диктант	1		
40	Ик составной тыглай ойлончо нерген умылымаш..	1		
41	Раш палыме сказуемыян ойлончо	1		
42	Раш палыдыме сказуемыян ойлончо	1		
43	Безличный ойлончо.	1		
44	Назывной ойлончо.	1		
45	Изложенийым возымаш	1		
46	Изложенийым возымаш			
47	Ик составан тыглай ойлончо (иктешлымаш). Ик составан тыглай ойлончым синтактически лончылымаш	1		
48	Тичмаш огыл ойлончо.	1		
49	Ик составан предложений-влак (контрольный диктант	1		
50	Икгай членан ойлончо	1		
51	Икгай членан ойлончылаште ушем мут-влакым (ушышо, ваштарешлыше, ойырышо) кучылтмаш	1		
52	Икгай член-влакым запятой дене ойырымаш	1		
53	Икгай членан ойлончылаште иктешлыше мут	1		
54	Ойлончын ойыралт шогышо членже-влак. Ойыралтше рашемдык	1		
55	Ойыралтше ешартыклум.	1		
56	Ойыралтше умландарыше член.	1		
57	Ойлончын ойыралт шогышо членже-влак. Ойыралтше рашемдык (ушештарымаш).	1		
58	Икгай членан предложений да ойыралтше член-влак (диктант	1		
59	Савырныммут	1		
60	Пуртымо мут	1		
61	Пуртымо ойлончо.	1		

62	Йук мутан ойлончо.	1		
63	Мут-ойлончо	1		
64	Пуртымо мутан, саврныммутан предложений (грамматический пашан диктант)	1		
65	Сочинений	1		
66	Ий мучко тунеммым ушештарымаш	1		
67	Тренировочный паша	1		
68	Иктешлыше контрольный тестирований	1		

IX КЛАСС (68 шагат)

Шочмо йылме нерген мутланымаш

I. Марий йылме – виян шогышо йылме. Кызытсе йылмыште лийын шогышо вашталтыш-влак. Марий йылмым шымлыше-влак В.М. Васильев, Г.Г. Кармазин. Лўмло марий шанчызе-влак. Кызыт марий йылмым шымлыше шанчыен-влак.

II. Йылме виянмаште шанчыен да СМИ-н рольыштым ужын моштымаш. Марий йылмым шымлыше ен-влакын тўн пашалаштым палымаш.

VIII классыште тунеммым ушештарымаш

I. Кок составан тыглай ойлончо. Ик составан тыглай ойлончын тўрло лиймыже. Ойыралтше членан да икгай членан ойлончылаште чарналтыш пале-влакым шындымаш.

II. Кок составан да ик составан ойлончо-влакым лончылен моштымаш. Тыгай ойлончо-влакым возен да лудын моштымаш.

Кыдежан ойлончо

I. Кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Кыдежан ойлончын ужашыже-влакын шонымаш дене кылдалтмышт. Ушем мутан, ушем мутдымо да шуко йон дене кылдалтше кыдежан ойлончо-влак.

II. Тўрло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончо-влакым ойырымаш, келшыше ойсем дене лудмаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончо

I. Мужырлалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Ушышо, ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужырлалтше ойлончо. Мужырлалтше кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Ушышо, ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужырлалтше кыдежан ойлончо-влакым ойырен моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым икгай сказуемыян тыглай ойлончо деч ойырен моштымаш. Мужырлалтше кыдежан ойлончым текстыште кучылт моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Ушалтше кыдежан ойлончо

I. Ушалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Ушалтше кыдежан ойлончышто тўн да кўдынъ ужаш-влак. Тўн да кўдынъ ужаш-влак коклаште кыл. Тўн ужашыште указательный мут.

Тўн ден кўдынъ ужаш-влак коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Кўдынъ ужаш-влакын тўрло лиймышт: рашемдыше, умылтарыше, умландарыше (обстоятельственный – верым, жапым, действийын кузе лиймыжым, причиным, цельым, условийым, следствийым ончыктышо да уступительный).

Ушалтше кыдежан ойлончо-влакым синтаксически лончылымаш.

Икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончо да тудын ойыртемже-влак. Тыгай ойлончышто чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш.

Икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Ушалтше кыдежан ойлончышто тўн ден кўдынъ ужаш-влакым ойырен моштымаш. Нунын коклаште улшо кылым палымаш. Тўн ужашыште указательный мутым муын моштымаш.

Кўдынъ ужаш-влакым ойырен моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым, ушалтше кыдежан ойлончым да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончым чонен да кучылт моштымаш. Тыгай ойлончышто чарналтыш палым шынден да келшыше ойсем дене лудын моштымаш.

Ушем мутдымо кыдежан ойлончо

I. Ушем мутдымо кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Ушем мутдымо кыдежан ойлончын ужашлаж кокласе кыл. Нунын коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш. Ушем мутдымо кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Ушем мутдымо кыдежан ойлончо да тудын ойыртомжевлакым пален моштымаш.

Союздымо кыдежан ойлончын ужашлаж коклаште кылым ойырен моштымаш. Нунын коклаште чарналтыш палым шынден да келшыше ойсем дене лудын моштымаш.

Мужырлалтше кыдежан ойлончым, ушалтше кыдежан ойлончым, союздымо кыдежан ойлончым да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылт моштымаш.

Тўрлой йон дене кылдалтше кыдежан ойлончо

I. Тўрло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Тўрло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончын ужашлаже-влак коклаште улшо кыл. Нунын коклаште чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш. Тўрло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончын ойыртомже-влакым палымаш.

Тўрло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.

II. Тўрло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончым ойлымаште да возымаште кучылт моштымаш.

Вияш оян ойлончо

I. Вияш оян ойлончо нерген ончыч тунеммым ушештарымаш. Тыгай ойлончышто вияш ойын да авторын мутшын верышт. Вияш оян ойлончышто чарналтыш пале-влак.

II. Вияш оян ойлончын ойыртомже-влакым палымаш, текстште муын моштымаш. Вияш оян ойлончан текстым сылнын лудын моштымаш.

Савырыме оян ойлончо

I. Савырыме оян ойлончо нерген умылымаш. Савырыме оян ойлончышто чарналтыш палым шындымаш.

Вияш оян ойлончым савырыме оян ойлончо дене алмаштымаш. II. Вияш да савырыме оян ойлончо-влакым ойырен моштымаш.

Цитате

I. Цитате нерген умылымаш. Шонымым ўшандарен каласаш цитатым кучылтмаш. Цитатым кучылтмаште чарналтыш палым шындымаш.

II. Цитатын ойыртомже-влакым пален моштымаш.

Идалык мучко тунеммым ушештарымаш

Тунемше ий мучаште мом ыштен моштышаш: • ушышо, ваштарешлыше да ойырышо ушем мутан мужырлалтше кыдежан ойлончо-влакым ойырен моштышаш;

- мужырлалтше кыдежан, ушалтше кыдежан, икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан, ушем мутдымо кыдежан ойлончо-влак коклаште кылым палышаш, чарналтыш палым шынден моштышаш, келшыше ойсем дене лудын моштышаш;

- мужырлалтше кыдежан, ушалтше кыдежан, икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан, ушем мутдымо кыдежан ойлончо-влакым синтаксически лончылышаш;

- мужырлалтше кыдежан, ушалтше кыдежан, икмыняр кўдынъ ушалтше кыдежан, союздымо кыдежан ойлончо-влакым текст-ыште кучылтшаш;

- мужырлалтше кыдежан ойлончым, ушалтше кыдежан ойлончым, союздымо да ойыралтше ешарыме членан тыглай ойлончым синтаксический синоним семын кучылтшаш;

- вияш оян, савырыме оян ойлончо-влакын ойыртемыштшамычым палышаш, чарналтыш палым шындышаш; текстште тыгай ойлончо-влакым муын моштышаш, сылнын лудшаш;

- шонымашым ўшандарен каласаш цитатым кучылтшаш да чарналтыш палым шындышаш;
- литературный произведенийлан рецензийым серышаш;
- автобиографийым, заявленийым, рефератом, конспектом серышаш;
- цитатым кучылтын, ойлымашлан анализым ыштышаш.

9 класслан марий йылме дене тематический планирований

№	Урокын темыже	Шагат	Эртарыме кече	Палемдым аш
1	Марий йылмым шымлыше-влак.	1		
2	VIII классыште тунеммым ушештарымаш	1		
3	Тренировочный паша.	1		
4	Простой предложений-влак.	1		
5	Сочинений	1		
6	Сочинений	1		
7	Тренировочный паша.	1		
8	Контрольный паша	1		
9	Кыдежан ойлончо-влак	1		
10	Тренировочный паша	1		
11	Мужыралтше кыдежан ойлончо	1		
12	Тренировочный паша	1		
13	Ушышо ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончо.	1		
14	Тренировочный паша	1		
15	Ваштарешлыше ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончо.	1		
16	Тренировочный паша	1		
17	Ойырышо ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончо.	1		
18	Тренировочный паша	1		
19	Мужыралтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.	1		
20	Тренировочный паша	1		
21	Диктант.			
22	Ушалтше кыдежан ойлончо	1		
23	Тренировочный паша	1		
24	Кўдынъ ужаш-влакын тўрлў лиймышт. Рашемдарыше кўдынъ ужаш.	1		

25	Тренировочный паша	1		
26	Умылтарыше кўдынъ ужаш.	1		
27	Тренировочный паша	1		
28	Умландарыше кўдынъ ужаш.	1		
29	Тренировочный паша	1		
30	Икмыняр кўдынъ ужашан ушалтше кыдежан ойлончо.	1		
31	Тренировочный паша	1		
32	Диктант.	1		
33	Ушем мутдымо кыдежан ойлончо	1		
34	Тренировочный паша	1		
35	Ушем мутдымо кыдежан ойлончышто чарналтыш палым шындымаш.	1		
36	Тренировочный паша	1		
37	Ушем мутдымо кыдежан ойлончышто чарналтыш палым шындымаш.	1		
38	Тренировочный паша	1		
39	Изложений.	1		
40	Изложений.	1		
41	Тергyme паша	1		
42	Тўрлў йўн дене кылдалтше кыдежан ойлончо	1		
43	Тренировочный паша	1		
44	Кыдежан ойлончылаште чарналтыш пале-влакым шындымаш.	1		
45	Тренировочный паша	1		
46	Диктант.			
47	Вияш оян ойлончо	1		
48	Тренировочный паша	1		
49	Реплик.Диалог	1		
50	Тренировочный паша	1		
51	Тергyme паша	1		
52	Текст дене паша	1		
53	Савырыме оян ойлончо	1		
54	Тренировочный паша	1		
55	Цитате	1		
56	Тренировочный паша	1		
57	Изложений	1		
58	Изложений	1		
59	Тыглай ойлончо - влак	1		

60	Мужыралтше кыдежан ойлончо- влак.	1		
61	Тренировочный паша	1		
62	Ушалтше кыдежан ойлончо- влак.			
63	Тренировочный паша	1		
64	Түрлө йон дене кылдалтше кыдежан ойлончо- влак.	1		
65	Тренировочный паша	1		
66	Диктант.	1		
67	Проектым аралымаш	1		
68	Кенеж пагытлан заданий	1		